

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 — kr.
Félévre 5 — „
Negyedévre 2 — „
Egy hónapra 1 — „
Egyes szám ára 4 kr.

Feladvós szerkesztő: KOHÁNYI GYULA.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:

házasos petit szerint 5 kr. Nagyobb hirdetés a többi
szerepek alk. szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélye-
sen külön megítélésért 30 kr.

A közvilágítás ügye.

Debreczen, február 1.

IV. A város ünnepnapjai véget értek, következnek a hétköznapok. A csinosítás, az anyagi és szellemi jólét emelése voltak a rugói azoknak a határozatoknak, amelyek az utcák új elnevezésére s házszámzására, a vasúti munkástelep részére átengedendő telekre és a róm. kath. főgimnázium ügyeinek rendezésére vonatkoztak. Az ezekkel járó nagy emóció, vagy egyéb okozta-e, nem kutatjuk, azonban tény, hogy a novemberi közgyűlés határozatának megfelelőleg ugyanekkor kellett volna tárgyalásra kerülnie a közvilágítás ügyének, de nem került. Ezért mondjuk, hogy most következnek a hétköznapok, amelyeken a mindennapi szükséglet képezendő közvilágítás ügyével kell foglalkoznunk.

Mióta utolsó cikkünk e tárgyban megjelent, ismeretessé lett az albizottság munkálata, — amelyet a városnál dívó közérdek szolgálatból kifolyólag elfelejtettük nekünk is átadni s így nem is közölhetjük — azt tehát további munkánkban fel fogjuk használni. Mielőtt azonban erre rátérnénk, ma egyébbel kívánunk foglalkozni. Azzal nevezetesen amit multkor cikkünkben ígértünk: hogy kiszámítsuk, milyen változást okozna a mi javaslatunk, amely 150 helyett legfeljebb 50 ivlámpát kíván?

A magyar vasúti forgalmi részvénytársaság egy 8 ampéres ivlámpának egy órai égéséért 6 krt, évi fentartásáért 10 frtot kér, ez 150-nél kitesz kb. 9000+1500 frtot, 50-nél tehát 3000+500 frtot. Az egyesült villamossági r. t. egy órai égésért 12 krt kér, évi fentartásáért 10 frtot, ez tehát kitesz 18000+1500, illetve 6000+500 frtot a r. t. vill. és közl. váll. számára egy órai égésért 8 krt kér, a fentartást ingyen adja, kitesz tehát az ára 12000 illetve 4000 frtot.

Természetes dolog, hogy ha a tervezett ivlámpák számát akként redukáljuk, az Auer-lángok számát kell növelnünk. Egy Auer-láng az I. ajánlat szerint 14+40, fentartása 5 frtba kerül, a II.-nél 10+62, fentartása 12 frtba, a III.-nál 10+62+9 frtba kerül, minthogy pedig egy-egy elmaradt ivlámpa helyett legfeljebb 4 Auer-lámpát kell állítani, összesen tehát 400 Auer-lángról van szó.

Ezen számítás alapján az I.-nél nyerünk 7000 frtot, fizetünk helyette 5760+2000 frtot, a II.-nél nyerünk 13000 frtot s fizetünk helyette 4488+4800 forintot, a III.-nál nyerünk 8000 frtot s fizetünk helyette 4488+3600 frtot. Ez volna a számítás a legrosszabb esetben, ha t. i. minden ivlámpa helyett 4 Auer-lángot alkalmaznának. de ez szintén pazarlás számba mehet, nagyon elég három is, sőt mivel nincs megmondva, hogy kombinált világítás esetére, mely

utczák lesznek Auer-lángokkal világítandók, az illető lakosok reményeinek semmivé tévése nélkül meg lehet tenni, hogy ha 150 ivlámpa mellett és nélkül egyaránt csak 360 Auer-lángot ígért a pályázati hirdetés: a mi számításunk szerint bekövetkezendő 700 lángból 100—100-at minden nehézség nélkül el lehetne engedni s pillangó égőkkel helyettesíteni, a mi ismét nagymérvű költség kímélést jelentene.

De, mondhatná valaki, ezen ma már nem lehet változtatni, mert a pályázat 150 ivlámpával volt meghirdetve. Egyáltalán nincs igaza annak, aki ilyet állít, mert a pályázati hirdetésben benne van, hogy a város fentartja magának miszerint a beérkezett ajánlatok között tekintet nélkül azoknak tartalmára szabadon választhasson: joga van tehát a most benyújtott alakban valamennyit elutasítani és a mi tervünk szerint leendő ajánlattételre őket felhívni. A melyeknek az nem tetszik, azzal nem kell okvetlenül szóba állni.

Az a nagyfontosságú körülmény, hogy a villamos világítást már 1901-ben behozzuk, a mi tervünk szerint is megvalósul; ha pedig ez megvan, egyéb kérdésnél az olcsóság az irányadó.

Kohányi Gyula.

*

A „DEBRECZEN“ TÁRCAJA.

Irodalmi levelek.

A Debreczeni eredeti tárcája.
E l ő b e s z é d.

Ne tessék megijedni, nem könyvkritikák száraz halmaza akar ez lenni. A világról sem. Van annak már alkalmas szócsové hazánkban: a Magyar Kritika. Ezek a levelek, amelyeket tisztelettel alulírott ezennel és ezennel a közönséghez intéz, inkább a nevezett jeles folyóirat vezérezékének a hangján kívánok beszélni.

Valamely irodalmi mű megjelenése s másfajta esemény alkalmából az annak kapcsán lelkemben felmerült gondolatokat akarom tovább adni, úgy vélvén, hogy nem egészen a levegőbe, avagy mégis megíródván nem egészen a papírkosárba valók.

Mint hogy pedig — sajnos — nálunk az irodalmi események események vajmi ritkán (talán a levelek is részt akarnak igényelni abból, hogy ezután ne legyenek) a közelmúltban megjelent irodalmi termékek felett is szemlét fog a sorok írója — egyéb híján — tartani. Hogy mint képelem a feladatot betöltendőnek, arról számoljon be mindenik genyében az alábbi két level:

I.

András a gazda ezimen megírta Szívós Béla ugyancsak Gothelf után a folytatását is

a híres »András a szolgálgegynek, amelyben bérlet korát és becsület, derék életmódját fesi az ő gondos életpárjának, Zsuzsinak örökösödése mellett. Ez a füzet is a Vasárnapi Könyvtárban jelent meg, mint elődje s kedvelt darabja lesz a népkönyvtáraknak, különösen az asszonyok körében. Mert Gothelf és Szívós Béla közös akarattal azon igyekeznek ebben a kis könyvben, hogy az asszony tanácsainak elfogadását minél több és eredetibb példában mutassák be helyesnek.

Csak hogy egy igen nagy és jelentős dolgot elfelednek kiszinezni, pedig ennek parlagon hagyása nagyon furcsa világot vet Zsuzsi asszonyra s minden hozzá hasonlókra. Nevezetesen nyomról-nyomra követi és követelti velünk András gazda lépteit a boldogulás felé, irányozva felesége tanácsai által, de sehol sem látjuk, hogy hát azalatt, míg a gazda ékként faradozott, sokszor balra, de legtöbbször helyes irányban haladt a gazdalkodás felé, a jó tanácsokon kívül, mivel vett ebben részt a gazdasszony. Egy helyütt veszünk csak róla némi tudomást, mikor t. i. a cselédek egyike a tojásokat ellopja, hogy a menyecske talán a baromfi tenyésztésben lelő grönnyörűséget, azonban ez még aligha elég az üdvösségre. Még csak a gyermekei gondozásáról sem tesznek említést sehol a szerzők. Pedig bizony ebben igenis nagy szüksége volna a mi népünknek a jó tanácsadásra.

A mai paraszt egyáltalán nem gondol a gyermekével, egyszerűen ráhagyja az iskolára. Bizonyos dacz érzik ki ebből a viselkedésből. Mikor ő gyerek volt, a kötelező népoktatás még nagyon zsenge intézmény volt s alig-alig állottak valahol; igen könnyen ki lehetett játszani a törvényt s a szülék azt nagyon szívesen megtették, a 7—8 éves gyereket otthon marasztották a csecsemőkkel játszani, a 10—12 éveseket pedig már magukkal vitték a mezőre, hadd szokja meg a dereka a dolgot! s a vége az lett, hogy csak télen ha benéztek a gyerekek néha-néha az iskolába. Felserdült azután s mégis jobb valamivel annak, aki nemesek mellé járt az iskolának s a mint maga is megházasodott, elhatározta, hogy gyermekeit iskolába fogja járattatni. Meg is teszi, de észreveszi a háznál hiányát; visszaszeretné tartani, de már nem lehet, csendőrrrel is felhajtatták a gyereket, a szüle pedig azt mondja: Ha én nem használhatom, nem is neveltem, nevelje az iskola! s úgy tesz, mint mondja.

Ennek a helytelenségéről kellene a népies íróknak első sorban felvilágosítani a mi parasztjainkat s épen ennek a hiányát érzem oly nagy mértékben a Szívós Béla könyvében. Azt nem tagadom, hogy a nyelve vonzó és magyaros, de hogy elérje célját: a fentiek alapján alig hiszem.

Mert hiszen éppen ez a jelenség mutatja, hogy mennyire szükséges. Szívós Béla annyira

A Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok részére (Ganz és társa cég) tegnap d. u. új beadványt intézett a városhoz. Sokszorosítva van ez, hihetőleg azért, hogy minél szélesebb körben tudomást vegyenek róla.

Ez a nyomtatott mellékletekkel felszerelt beadvány felelet akar lenni a szűkebb körű városi bizottság munkálatára, a melynek már a tanácsúlése is konstatált, de időközben kijavított téves számításait helyesbíti.

Nevezetesen az albizottság először nem vette figyelembe az ezen R. t. által felajánlott 1.000.000 óra ingyen világítás 8000 forint értékét, amivel a közvilágítást fizetendő összeg 31153 forintból 23153 fortra szállt le.

Megjegyzik továbbá Ganzék, hogy a villamos világítás árának összehasonlításánál a bizottság nem egyenlő alappól indult ki, a mennyiben náluk 12 amperes, a másik két ajánlatnál pedig 8 amperes ivilámpák költségeit vette számításba, holott ők a 12 amperest csak czelszerűnek jelezték, de ki nem kötötték.

Az áram fogyasztás egységárára nézve nem is ivilámpaként, hanem hektowatt óránként tették meg ajánlatukat és így ezen utóbbinak alapján könnyen kiszámítható a 8 amperes ivilámpa fogyasztásának megfelelő ár is.

A magánvilágítás árának összehasonlítását tartalmazó táblázatra megjegyzik, hogy az a villamos világítás növekedésével általuk ajánlott további árszállításokat figyelembe nem veszik, holott az általuk ajánlott 40%-nyi árszállításnak megfelelő 2000000 hektowattóra fogyasztás már 3-4 év alatt beszokott következni s így Debreczenben is már 10 éven belül minden bizonyosan a legjobb szállított egységár fog érvényesülni.

A R. t. táblázatos kimutatása 1901 dec. 31-én a közvilágítás költségeit az egyes pályázók ajánlatai alapján következőleg számítja ki:

Augsburgi szerint légszesz világítás: 10828, Magyar forgalmi r. t. szerint kombinált v. éjféli után pillangó égővel 2740K, Auerrel 27056, légszesz v. 14714. Egyesült vill. r. t. szerint kombinált v. éjféli után pillangóval 39952, Auerrel 40425, légszesz

v. 10785, R. t. vill. és közl. vállalatok részére szerint kombinált — v. pillangóval 15432, Auerrel 16451, légszesz 7010 forint.

Ugyanezen alapon kszámítva kerül 1901-ben a közvilágítás:

Augsburgi szerint légszesz világítás — 23539, M. forg. r. t. szerint kombinált v. 42124, légszesz v. 30359. Egyesült vill. r. t. szerint kombinált v. 55316, légszesz v. 26803, R. t. vill. és közl. vállalatok részére szerint kombinált v. 29092, légszesz 19434 forint.

A számítás alapját légszesz világítás éjféli előtt 384 Auer, 151 pil éjféli után 182 Auer és 75 pillangó; kombinált világításnál éjféli 150 ivilámpa, 151 pillangó, éjféli után 182 Auer és 75 pillangó lámpa fogyasztása kepezi 19030 illetve 1629 órai égéssel.

BELFÖLD.

A kiegyezés. A minap osztrák miniszterek látogattak el Bécsbe, báró Bánffy Dezső miniszterelnök, Lukács pénzügyminiszter, és Daniel kereskedelmi miniszter vasárnap este utaztak fel az osztrák fővárosba, hogy folytatassák a minap itt Budapesten megkezdett alkudozásokat az osztrák kormánnyal. A tanácskozások a kiegyezési kérdésekre s főként a kvótára vonatkoznak. Tudvalevőleg a minap Budapesten tartott tanácskozások nem vezettek semmilyen eredményre. Azt hisszük, hogy a sok tanácskozás eredménye mégis csak az lesz, hogy mi huzzuk a rövidbetűt. A Bánffy-kormánytól nem igen várhatjuk a nemzeti érdekeknek olyan erélyes és határozott védelmet, hogy a tulhajtott osztrák követeléseket szemben ezek az érdekek győzelmesen kerüljenek ki a mostani z a v a r o s helyzetből.

A becsi tanácskozásokról egyebbiránt a következőket jelentik:

Báró B a n f f y Dezső miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, báró Daniel Ernő kereskedelemügyi miniszter, és Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a szombati és vasárnap folyamán ide érkeztek. Br. Bánffy miniszterelnököt vasárnap delelőt a király egy

ellette a nép életét, hogy ezt a kisebb megdöbbenésig valótlannak rajzolja. A mai magyar menyecske csak árnyéka a régi szorgalmas háziasszonynak. Az urhatnamság legkivált ő rajtuk ragadt meg a paraszt házakban. Józán felfogásukkal, természetes eljárásukkal nem egyszer terelik helyes útra a gondszántotta férfió megtévedt szándékait, de hogy ugyanarra a célra a maguk keze munkájával is igyekezzenek mind ritkább és ritkább esetek közé tartozik.

Erre a régi szorgalomra kell megtanítani a magyar asszonyt, hozzá kell szoktatni újból a tűzhely szeretetéhez, amely onnan az alapvető rétegből is kiveszőben van immár Magyarországon. Ime a Dunán túl el van terjedve a két gyermek rendszer, amely nem ritkán a törvénybe egyenesen beleütköző módon igyekszik célját megvalósítani, a titkos, ellenőrizhetetlen s így nem is büntethető eszközökről nem is beszélve... S most jön még közéjük Schenk tanár a maga felfedezésével! Valóban nehéz idóket élünk, a magyar asszonyokat nek kell reformálni, hogy reformálhassuk a magyar családi életet.

Az iskola kötelességei közé tartozik ez, az vegye át egyelőre a szüle szerepét, hogy a következő nemzedék már maga legyen arra képes, amit ma nem tesz s amit Szívós s elfelejt megrajzolni.

II.

Sok szó, sok guny esett már a magyar tudományos akadémiáról. Valószággal vetekszik népszerűségben az országos közoktatási tanácscsal. A múlt héten is, mikor az akadémia előterjesztette az évi költségvetését, nagyban vicceltek a budapesti lapok a szolid üzletet, amelyet az akadémia folytat az ő két és egy-

negyed millió frtnyi vagyonával. A publikum azt mondana talán, hogy nem is vagyok igazi újságíró, ha mereven ellent mondanék ennek a felfogásnak. — Hiába, már ezt a publikum megszokta. Akadémia, közoktatási tanács és intendánsok — egymond a nagyközönség — a hirlapoknak állandó vesszőparipái.

Higgye el a m. t. publikum, hogy neu a lovasa labán szálad az a paripa, amelyen a hirlapirodalom ezt a három fogalmat üldözi: en mondom ezt, aki nem osztozom mindenben kollégáim nézeteiben s találok nem egy igen-igen jeles dolgot a mi akadémiánknak. Epen azért tehát, hogy egy kissé magam is ütthessem, hadd mondjak el egyet-mást ő védelmére is itt a vonal alatt.

Azok, akik most legutóbb is mint az éhfarkas rohantak meg, épen olyan dologba kaptak bele, amely csak azért nem égette meg nagyon a szájukat, mert nagyon is csinján érték hozzá. Hiszen, gondoljuk csak el: annak a nagy vagyonnak a kamatja 50,000 forint még a legkisebb számításal is: pedig az akadémia tőkéje sokkal jobban gyümölesződik a mai minimális kamatlábnál; ugyanennyit kap évi segélyként az államtól: tehát kerek 100,000 forintot fizet ki a folyó évben tudományos és irodalmi czélok előmozdítására. Ha ennek csak a tizezred része olyan vállalkozásra, amely a nagyközönség közlelőbbi érdeklődésére számíthat, sőt abban esetleg részesül: már ez maga nagy eredmény, mert azt csak mindenki beláthatja, hogy az akadémia nem indíthat regénytárt, sőt még a ponyvairodalom kikészítésére sem vállalkozhatik, hanem igenis olyan tudományos és irodalmi tevékenységet kell

órai kihallgatáson fogadta. Deután négy órakor a magyar miniszterek — a pénzügyminiszterrel Popovics min. tanácsos is ide érkezett — folytatták a kiegyezési tárgyalásokat báró Gautsch osztrák miniszterelnökkel, Böhm-Bawerk osztrák pénzügyminiszterrel és Körber osztrák kereskedelmi miniszterrel. Három órai tanácskozás után nem eretven el végleges megállapodás, tegnap a két pénzügyminiszter és szakelőadók folytatták a tanácskozásokat.

A bagaméri zendülés.

Kiss Albert orsz. képviselő beszéde és interpellációja a képviselőház 1898 január 29-iki ülésén.

Kiss Albert: T. ház! A folyó év ezen hónapjának 12-ik napján Biharmegye ermi-helyfalvai járásában levő Bagamér községben egy igen sajnálatraméltó esemény zajlott le, (Halljuk! Halljuk!) a melyet a hirlapok Bagaméri veres lázadás cím alatt ismer-tettek és több lap szocialista lazadásnak jel-zett. Ennek következtében az eseményt köve-tő napon a községben egy század katonaság és 34 csendőr szállotta meg és csakhamar megérkezvén a vizsgálóbíró, megkezdődött a hivatalos vizsgálat. A község lakóinak tele-mes nagy része a csendőrök által összefogdo-tatott és akkor — még a vizsgálat kezdetén, — fajdalommal kell jeleznem — megkezdőd-tek azon, úgy látszik már szokássá lenni kez-dő rendőri brutalitások, a melyek a kedélye-ket még jobban elkeserítették. (Ugy van! a szélsőbaloldalon)

En t. ház, azon községben tíz esztendőn át mint lelkes szolgálat, azon község lako-sait mint vallásos, becsületes munkás és tala-rékos népet ismertem és becsültem kikkel ne kem kellemtelenségem sem volt.

Megvallalom, hogy mikor a hirlapi közle-ményeket olvastam, megdöbbenem, mert ön-kéntelenül merült fel lelkemben az a kérdés, hogy ha a szocializmus veszélyes tanai már a bagaméri népet is annyira képesek megmé-telyezni, minő lehet a rombolás az ország más vidékein. Ezért az eseményekbe bele nem av-lkoztam, hanem mikor e hét hétfőjen azon község előkelőbb tagjai közül küldöttség jelent

támogatnia, melyből a haza híreinek és jöletének emelkedése várható s e támoga-tás nélkül a véka alá rejtett gyertya sorsára jutnának.

Az akadémia ezt meg is teszi, de a közönség nem veszi észre, mert ha a vállalat labra kap, a közönség elnézi a czimlap-ján a jelzést, hogy az akadémia támogatá-sával jelent meg szinte meglepetés számba-megy, ha említjük, hogy az akadémia vala-mennyi országos szaktársulatot segélyzi, hogy a Magyar Történelmi Elettajzok, az Orvosi Könyvtudományi Társulat, a Mérnök egyesít s a Természettudományi Társulat könyvtudományi vállalata stb., stb., amelyeket egytől-egyig a szemére szoktak vetni az akadémiának: az ő támogatásával jelenik meg, még pedig oly mérvű támogatásával, hogy ha megvonna, az illető vállalatoknak most ezekre menő haszna egyszerre semmivé lenne. 800—1,000 forint évenként a legkisebb összeg, amelylyel az akadémia egy-egy folyóirat vagy más tudománys és irodalmi vállalat számláját helyre billenti.

S az akadémia támogatása nemcsak ebben a közönség előtt való titokban mara-dásban hasonlít a szabadkőművességhez, hanem abban is, hogy a szó szoros értelmében nem tudja a bal keze, amit a jobb keze cselek-szik. Az akadémia hathatós segítségével meg-jelenő folyóiratok s ugyanazon a réteu fennálló egyesületek és társulatok a nyílt és titkos harcznak mindenféle nemet folytatják az akadémia dékányá, az irodalmi és tudománys elvei ellen. Vajjon gondolná-e valaki, hogy ezekkel segélyezi pl. a Magyar Nyelv-ört, ha összehasonlítja annak bármelyik szá-mát az akadémia helyesirási szabályával?!

De lassuk az érem másik oldalát. Vajjon

meg nálam Debreczenben és a község előkelő lakosainak a tulajdonosai aláírásával nekem ezen kezeim közt levő iratot, mint képviselőjüknek atnyújtották, mielőtt ezen iratot elolvastam volna, e ső kérdésem ez volt hozzájuk:

Hát vannak Bagamérban szocialisták? Kik azok a szocialisták? Neveztek meg nekem! Milyen nagy lett meglepetésem, mikor becsületszavukra állították, hogy községünkben szocialista nincs és hivatkoztak arra, hogy nazokon keresztül tartott zaklatás és erős kutatás után abban a községben a vizsgálat sem egy szocialistát, sem egy szocialista iratot lefedezni nem volt képes.

Polónyi Géza: Jegyzői brutalitás. Tessék! Ez is ráfogás!

Kiss Albert: Akkor azt mondtam nekik hogy mondják el hát nekem az esetet úgy a mint történt, minden színezés nélkül (Halljuk! Halljuk! a bal és szélsőbaloldalon és akkor a következőket mondták el:

Bagamér község népe a községi jegyzője ellen már húzamos idő óta zúgolódik, törvényes orvoslást keres, panaszokat tesz, de eredménytelenül. Ezen községi jegyző a legközelebbi karácsonyt megelőző héten az u. n. bűnbánati héten adóvégrehajtást rendelt el. Ezen eljárásával már a nép vallásos érzületét sértette.

De még inkább felizgatta a népet azon eljárás, hogy többeket olyanokat ezek váltattott meg, akik adójukat végleg befizették. Az elégedetlenséget tovább fokozta az, hogy olyanokra a kik hadkötelezettségüknek tényleg, eleget tettek, hadmentességi adót vetett ki és azon hadmentességi adóért azokat is exekválattatta.

Hogy nem tekintve a jelenlegi inséget mely a mostoha termés miatt mindenütt uralkodik, a végrehajtást a legnagyobb kímélettel s legkegyelmesebb módon folytatná. E hónap 12-én a végrehajtót két csendőr kísérete mellett az adók exekválására ismét ki küldötte. Akkor történt azon igen sajnálatra méltó esemény, a mely miatt én itt interpellálok.

Ugyanis a végrehajtó egy Balogh Imre nevű szegény ember lakásán jelent meg és 1 frt 60 kr. adótarozásért exekválni akarta.

Az ember adókönyvére hivatkozott bizonygata hogy ő azt az 1 frt 50 kr. adót tényleg befizette, rimánkodott hogy ne exekválják, a mikor pedig kérése és tiltakozása dacára a végrehajtó lefoglalta és vitetni akarta az ember lakásán talál: és egy zsákban volt két vékony tengerit a melyet éppen a malomba akart őrleni. A kérés rimánkodása a rimánkodás majd zúgolódással s bekeltségű káromlással fajult és a mikor ennek dacára is el akarta vinni a végrehajtó a tengerit az embernek segítségére ment a sógora, nagy lármát csaptak, úgy, hogy a nép ezt hallva összeseregelt.

Mikor pedig a végrehajtó a zsák tengerit a községi cseleddel felvettette és ez a zsák tengerit az utcán levő szekerre dobta a két-ségbeesett ember a zsáknak a két csucsa belekapaszkodva, azt a szekérről lehuzni akarta. Ily helyzetben és abban a pillanatban aki ott volt a csendőrök egyike szoronyyal keresztlüszarta az embert úgy, hogy a szorony hegye azon ember mellkasa alatt jött ki. Mozgás a szélsőbaloldalon.)

No t, ház ehhez hasonló ekzekuczióról még a Bach korszakban sem tudok. Ezen eljárásnak tulajdonítom, hogy a nép elvesztette — én sajnálom, hogy elvesztette türelmét hidegvérét, baltára vasvillára kapott s annak eredménye lett, hogy a végrehajtó s a két csendőr a községből menekült és a nép kereste a községi jegyzőt és az már nagy szerencse, hogy a jegyző úgy elrejtőzött, hogy meg nem találhatták — ez szerencse arra a jegyzőre, szerencse magára a népre is.

A zendülés tovább tartott, de már a jegyzőnek megtalált családját nem bántották s a nép magába tért. Másnap egy század katonaság és 34 csendőr szállta meg a községet és a vizsgálóbíró is megérkezvén megkezdett az összehozódás.

En t, ház, a vétkeseket menteni nem akarom, a törvény, a bíró majd igazságot fog szolgáltatni s megtorolja azokat, kik tul elragadtatásból részesei ezen igen sajnós eseményeknek.

De t, ház, mikor értesítem szerint be lett bizonyítva a vizsgálat folyamán ts az, hogy abban a községben nemhogy szocialista lázadás nem volt de egyetlen szocialistát

sem találtam azt hiszem, hogy azon pillanattól kezdve egészen más szempontból kellett volna az üldözést és megtorlást folytatnia, azt hiszem még peldaadás szempontjából sém volt szabad oly tulságos mértékig menni, ameddig elmentek.

Ezt igazolja az, hogy dacára annak, hogy 31 embert megtámadva N-Váradra elhurczoltak, megis többeket szabadon bocsátottak, mikor már megkínózták őket, szabadon bocsátották, mert nem találták őket vétkeseknek.

T ház: Az ilyen eljárás peldaadásnak sem jó, mert az ily eljárás nem tanít, hanem elkésérit. (Ugy van: Ugy van: a szélsőbaloldalon.)

Ennélfogva én ebből az általam igen igen sajnált eseményekből kifolyólag az ügyeknek beható javítása céljából a mélyen tisztelt belügyminiszterhez, és az igen tisztelt igazságügyminiszter urhoz a következő kérdést intézem (Olvassa) — A folyó 1898 év ezen január havának 12-ik napján történt bagaméri népzendülés tárgyában tisztelettel kérdézem:

1. a mélyen tisztelt belügyminiszter urat:

Van e tudomása ez ügyben a helyszínen tartott vizsgálat eredményéről? Ha nincs tudomása, hajlandó-e azt szereznii s azt a háznak bejelenteni. Továbbá

ha a vizsgálat alapján bebizonyult, hogy Bagamér községben néplazadás nem volt s a szocialista tanoknak követői sinésenek, hajlandó-e intézkedni, hogy a katonaság azon községből mielőbb elvezényeltesse, hogy azou csendőrt, ki egy polgárt, Balogh Imrét törvényes ok nélkül átszurt, kellő szigorral büntetessék végre

a népzendülés okának kipuhatólása és eltávolítása céljából, hajlandó-e a mar befizetett adót, állítólag újból exekválattott községi jegyző ellen a fegyelmi vizsgálatot elrendelni, a község lakosainak jegyzőjük elleni p a n a s z a i t k i h a l l g a t t a t n i hogy azon községi jegyző, ha hibátlan, akkor felmentessék, ellen esetben felelősségre is vonassék.

II. Tisztelettel kérdézem a mélyen tisztelt igazságügyminiszter urat, szándékozik-e a

romszor annyi tantemet, mint a karácsonyi pályadíj. De ez még a jobb s inkább a mult perspektívája. A jelen még szomorubb. Az ehhez hasonlő esetek ugyanis megteremtették a község ellenszenvét az akadémiai pályázatok részeseivel szemben s egyenesen rossz akarat fogadja a szerzőt.

Hogy ez így van, mutatja az, hogy a megkésztetett karácsonyi díj horgára könnyebben akad jó pályamű, habár az ellen-szenv az olyanért törekvő író is megtalálja.

Ugyanez a jelenség ismétlődik minden pályadíjnál: az olyan hosszú böjtört, amelyet az akadémiai pályázatok követelnek: legalább háromszor annyinak kellene lennie a pályadíjnak: még mennyiség tekintetében sem volna a pályaművekben veszteség: ma a díjazott munkák száma a hirdett kérdéseknek leg-feljebb felét ha kiteszi.

Több modern szellemet kellene az akadémia igazgatásába már itt bevinni. Legelőször a pályadíjakat kellene egyesíteni, hogy egy évi várakozásért 1200—1500—2000 frtnál ne legyen kevesebb kilátásban, ekkor könnyebben lehetne megosztani is a jutalmakat; azután a bírálati idő nagyon hosszú ma: 4 hónap, drámánál 6; elég volna a fele; több időt kellene adni a művek kidolgozására, avagy ha előbb elkészült, e tanakodásra pályazzék-e a szerző, vagy kiadja annak eldölte előtt a nélkül...

Lehetetlen továbbá, hogy megmaradjon a könyvkiadás és az ülések mai rendszere, ha az akadémia meg akar szabadulni a jogos vádaktól...

De erről más alkalommal.

Fejő.

fenéig teffel-e tehát ez a nagyszabású irodalom és tudománypartolozás? Bizony nem! Már maga ez a legutolsó érdeme másfelől olyan oldalát mutatja az akadémiának, amely minden tekintetben megrovásra méltó. Nevezetesen olyan irányokat, amelyeket az egész művelt társadalom, a tudomány nagyhiú munkásai, sőt magának az akadémiának tagjai is elfogadtak, hirdettek és követnek, sőt az akadémia az irányt képviselő folyóirat segítségével már közvetve el is ismert: a maga hajlékában feltétlen »anatómia« alá veti...

Ilyen pl. a helyesírás kérdése, a pozitív filozófia általában s az esztetika különösen (az utóbbiról majd egy későbbi levelemben emlékezem meg!). Az Akadémiában vezető szerepet visznek azok a férfiak, akiknek a tekintélye az élő tudományos és irodalmi társulatokban immár a multé, — habár királó tehetségüket csak a tudatlanok vonják kétségbe.

Sorba lehetne menni az összes osztályokon és alosztályokon, sőt még az azokban. képviselt tudományok alapján is s be lehetne bizonyítani, hogy az akadémia valóságos két-életű módjára viseli magát; azonban ez talán így minden apropos nélkül kissé unalmas volna: olyan dologra szorítkozom tehát csupán, melynek hatását mindnyájan sajnósan érezzük — ezek az a k a d é m i a p á l y á z a t a i.

Ezeket a pályázatokat tudvalevőleg külön e célra tett alapok jövedelmeiből hirdetik. Ezeket az alapokat akkoriban tették le, mikor először is a pénznek háromannyi, másodsor az irodalmi munkának fél annyi értéke volt, tehát az alapítók célzata szerint és tényleg egyaránt hatszorta magasabb értéke volt

pénzbelileg is egy-egy jutalomnak, mint ma. Ismétlem, pénzben is, de emellett — és ez talán még fontosabb — tekintély és hírnévhez juttatás dolgában is, mi természetesebb tehát, minthogy irodalmunk legjobbjai siettek versenyre kelni az akadémia koszorujáért, ha azt kitűztek. Ma azonban? — ki és miért pályázzon azokra a díjakra? Ime:

Egy tragédiáért, amelynek versekben kell írva lennie s alapfeltétele az irodalmi becs, ígérnek 200 aranyat, azaz 1200 frtot. Elég kecségető ügyebár? Lassuk csak! Be kell nyújtani letisztázva (idegen kézzel) szept. 30-án, készült legalább 2 hónapig (minimális számítás pályaműnél, ahol mindig kell jobb ellenfelre számítani!) s a másolása kész kiadás, mint előleg a medve bőrére — s eldől a pályázat márczius végén. azaz teljes felév multán, amikor kiséül, hogy még csak nem is nyert, (pedig lehet, hogy csak azért, mert még jobb is pályázott s ez a következőknek kétszeres sulyt ad;) dolgozott tehát az író két hónapig s várt hatig, jutalmul kapott egy kritikát, mely bizalmatlanna tesz iránta szingazgatót és közönséget egyaránt s a vége az, hogy színre sem kerül, vagy ha igen, tulszigoru vele szemben a közönség, míg ha pályázat nélkül nyújtotta volna be, bizonyára színre kerül, (mert hiszen sokkal rosszabb darabokat előadnak, mint a karácsonyi pályázaton való megemlítés legalsó mértéke!) s talán a közönség jobb hangulatban van, legatább is nem néz már a színlapra ellenszenvvel, a színészek feltétlenül nagyobb ambícióval játszzák s béválják. Egy felév mulva, mikor a karácsonyi pályázat eldől s kiséül, hogy ő nem nyert volna, mert jobb nyert, avagy tán a bukottak közt is van jobb: ő már bejárta az ország összes színpadjait s bezsebeit há-

rendelkezésre álló törvényes uton oda hatni, hogy a vizsgálat, ha még egészen be nem fejeztetett volna, a lehető leggyorsabban befejeztessék, hogy a kir. ügyesség a komoly ok nélkül fogva levők haladéktalan szabad lábra helyezése iránt mielőbb indítványt tessen és tegyen? (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

T. ház! Egy nagy magyar község felzaklatott nyugalmának, békeségének helyreállítása szempontjából kérem, hogy a t. miniszter urak ezen interpellációmra minél előbb válaszolni méltóztassanak. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: Az interpelláció közöltetni fog a belügyi és igazságügyi miniszter urakkal.

TARKA ÉLET.

Február 1.

Köztudomás szerint a hó első napja a pénzforgalom id-je. Minden téren latszik a tázas forgalom, mely úgy a szegény hivatalnokot, mint a dús gazdag kalmárt kiközkentti a rendes kerékvágásból. Kettő között az a különbség, hogy az egyik bosszusan nyúl a zsebébe a drága jószág után, mely csak melegedni jár hozzá, a másik pedig mosolyogva nyúl utána, mert jó ismerőse s úgy hozzászokott, hogy nem igen érez vágyat az odébállásra.

Ezek ugyan általánosságban minden előre vonatkoznak.

Most azonban február 1-éről van szó a legrovidebb hónapról, melyben egyik tréfas-talány szerint a lovak legkevesebb abrakot fogyasztanak el.

Nevezetes hónap ez és szomorú egyszermind. Már t. i. akinek szomorú.

En a vadászokra nézve mondom szomorúnak; mert azt még a legközelebb vadász is nagyon jól tudja hogy február 1-től kezdve tilos a nyul urakra és nyul hölgyekre duplázni, a farsangot ők is a f r i g y k ö t é s r e használják.

Pedig hej be faj a vadászok szive a kedves kalandok után, melyek egy-egy kedélyes nyulvadászat alkalmával előfordulnak. Nem is hinné az ember, mennyi élvezetnek vagta utját február 1-je.

Még a vizslák is szomorodott pózával járnak-kelnek az udvarban. Vége az örömnök Nem futkosnak egyidőre a tapsi fülesek után. Pedig mily pompás mulatság volt ez... Fel fel tekintenek gazdájuk szemébe hogy vajjon mit akarhat ez az ember. Reménykednek, de hiába; nyugszik a fegyver és nyugosznak ők is.

A vadászok tehát bánatos szívvél fogadták febr. 1-ét s míg ők bosszankodnak, a nyulak élvezik az aranyszabadságot, a boldog családi élet örömeit, melyet számukra a törvény biztosít.

A nyulak is áldják a törvényhozás szellemét, a román atyafiak mégis karhóztatják. Ez fenyes bizonyítéka hogy nem nyulszívűek a jó testvérek.

Nyílt levél.

Igen tisztelt szerkesztőség!

Becsés lapjok 20-ik számának tárczarovatában egy igénytelen poéma látott napvilágot »E l h a g y a t v a « czimen, dr. Király Gézáltól.

Egy megczafolatlan bizonyítéka ez alakilag annak, hogy »elhagyott« vagyok, — mert dacára annak, hogy papom a keresztelés alkalmával kimondta ream a már regea jogerős határozatot, hogy kereszteltek teged az a. f. szentlélek nevében P é t e r nek ma ezt az egyházi komoly aiktust nem tudom, hogy a t. szerkesztőség-é, vagy a szedő gyerek — respektálni nem akarja, és az én nevetem díjtalanul »Gézara« szándékozik változtatni. En tehát kénytelen vagyok a b m a l a i n f o r m a t a R e d a k t i o n e a d b o n e i n f o r m a n d a m R e d a k t i o n e m f o l y a m o d o m é s v i s s z a k é r e m e l v á l t o z t a t n i m e g k i s é r l e t t n e v e m e t s k é-

rem szabad legyen nekem továbbra is megtartani a »P é t e r« keresztnevet.

Egyébiránt maradtam változhatatlan hívők s barátjok

Derecskén, 1898. évi január hó 31.

Dr. Király Péter

Ujdonságok.

Szabolcska Mihálynak.

Karácsony estjén
Már-már búslakodtam,
Mikor egy jó angyal,
Azt sem tudnám honnan,
Egyszere csak betoppant.

Hozott nekem egy szép
Ajándék kis könyvet
S menten kitörölte
Szememből a könyvet
Az a te kis könyved.

A te kis könyvednek
Virág a ny tása
S tavaszi lehellet
Derivirágos agra
Volt a forgatása.

Alig, hogy rám lebbent
A te lelked szárnya,
Elvitt engem innen
Sugarasabb tájra,
A Tisza partjára.

A hol a te nyájas
Ibolyáid élnek
S ha nem lattam volna
Elhinném regének:
Hire sincs ott télnek.

Azt az örök tavaszt
A te lelked fénye
Kivilágította
Menyországi fénybe,
Karácsony estére.

Te csak mutogattad,
Én csak nézegettem,
Szép magyar menyország
Ringatott el engem,
A merre csak mentem.

Még a gyász is szobb ott,
Rózsaszínű árnyék
Mintha alkonyi szép
Temetőben járnék
S virradóra várnék.

Ott is csak azt érzém,
Hogy a szívem könnyebb,
Mert a mit fakaszt is,
Letörli a könnyet
Az a te kis könyved.

Köszönöm jó lélek,
Légy érte megáldva,
Hogy elvittél engem
Karácsony napjára
A Tisza partjára.

Jékely Aladár.

* **Presbiteri közgyűlés.** A debreczeni ev. ref. egyház presbiteri közgyűlése vasárnap d. e. 10 órára lesz egybehíva. E közgyűlésre már az újonnan megválasztott presbiterok is behivatnak, kik az ülés kezdetével ünnepélyesség közben fogják az esküt letenni. A közgyűlés legfontosabb tárgya az iskolaszéki árvaügyi gazdasági és a többi bizottság megalakítása lesz.

* **Helyettesítések a városnál.** Gergely Antal városi adópenztárnokot a legközelebb tartott törvényhatósági biz. közgyűlés nyugdíjazván, annak állása üresedésbe jött. Gr. Dégenfeld József főispán a mai napon adópenztárnokká ideiglenes minőségben Trázi László adópenztári ellenőrt nevezte ki, aki ez állásban idáig is helyettesítette Gergelyt. — Ezen helyettesítéssel pedig üresedésbe jöven az adópenztári ellenőri állás, erre a főispán

Koszorus Kálmán h. pénztári tisztet nevezte ki ideiglenes minőségben. És mivel ez állásoka a közgyűlés tölti be választás utján, a főispán ki is irta a pályázatot az adópenztári (1200 frt fizetés és 200 frt lakbér) adópenztári ellenőri (900 frt fizetés 200 frt lakbér) a házipénztári tiszti (700 frt fizetés 200 frt lakbér) és az esetleg még üresedésbe jövő állásra. A kellőleg felszerelt pályázat kérvények márczius hó 15-ig dr. Medve Zoltán főispáni titkárnál adandók be. A választások a márcziusi közgyűlésen ejtettek meg.

Hindy Árpád.

A vidéki hirlap-irodalomnak nagy

halottja van. A férfit, kinek nevét ez a feleke tekeret környezi, a börtönben kezdte a közszereplést, a hová hazaszeregette juttatta meg mint gyermekifjut (17 éves volt csupán) s midőn onnan kikerült, 38 esztendeig szolgálta a magyar sajtót, halála napjáig. 1843-ban született Pesten, hol atya a Nemzeti Ujság szerkesztője volt s mint 8. gimnazistát 1860-ban a márcziusi tüntetések alkalmával a katonai hatóság elfogatta s csak fél év múlva bocsátották szabadon. Egy év múlva »wgen nicht Anzeige eines staatsgefährlichen Individuums (államveszélyes egyén — Viola magyar emigráns — fel nem jelentése miatt) két évi varfogságot kapott, melyet stockhazra változtattak s csak 1862-ben az általános ameszta alkalmával nyert kegyelmet. Ekkor a jogot végezte el, de 1865-ben már a »Hon« munkatársa lett s azóta állandóan a Tisza Kálmán vezérlete alatt álló politikai párt publicistája volt. — Közben 1867-ben a párisi kiállítás magyar osztályában is működött. — Az 1878-ban alakult magyar hirlapirói egyesületnek hosszabb ideig titkára volt, a később alakult Magyar hirlapirók Országos nyugdíjintézetének pedig alapítója és vál. tagja. Sokat tett a hirlapirói szellem fejlesztésére. A Hontól később az Ellenőr-höz, majd a Nemzethez került 1885-ben Tisza Kálmán öhajására megalapította az Aradi Közlönyt, melyet 1889-ig szerkesztett, mikor visszatért Budapestre s a belügyminiszterium politikai fősztályának sajtóirodájában nyert alkalmazást, a honnan 1891-ben Kolozsvárra ment s átvette az ottani szabadelvűpart lapjának, a Kolozsvárnak a szerkesztését s mint ilyen halt meg egy hónapi betegeskedés után. Áldás emlékére. Gyászoló családja a ködötkező gyászjelentést adta ki:

Alulírottak a legmélyebb fájdalommal jelentik, hogy nagy és kishindi Hindy Árpád »Kolozsvár« f. szerkesztője és tulajdonosa, az lthon irói kör elnöke, a párisi »Union Amicale Universelle des Journalistes« alelnöke, az »Erdélyi Irod. Társaság« tagja stb. f. évi jan. 30-án este 7 órakor életének 55. hazaságának 31-ik évében hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése febr. 1-én d. u. 4 órakor lesz az ev. ref. egyház szertartása szerint a hosszú utca 13 sz. a. n. házból. — Kolozsvárt. 1898. jan. 30-án. Özv. Hindy Árpádne z. Gyurman Etelka neje. Hindy Jolán, férj. dr. Széchy Ákosne, dr. Hindy Atilla, Hindy Ilona férj. dr. Roediger Beláné, Hindy Erzsike, Hindy Béla, Hindy Mariska, Hindy Péter gyermekei. Hindy Kálmán, Hindy Gizella, férj. Rednik Gerőné, testvérei és családjaik. Özv. Hindy Gézané és családja, Griza László, sógorója és sógora. Dr. Széchy Ákos, dr. Roediger Béla vejei.

A Kolozsvár szerkesztősége külön gyászlapot adott ki.

* **A b-ujvárosi papválasztás.** A b-ujvárosi ev. ref. magyar egyház megüresedett lelkeszi állás betöltésére vonatkozó felsőbb halósági intézkedések és jelölések megtétele végett ma, azaz 1-ére hivta össze Zsigmond Sándor alsószabolcs-hajduvidéki esperes az elbírálo bizottság tagjait a megválasztáshoz az alispán hivatalos helyiségébe. A beerkezett pályázatok a b-ujvárosi egyház két küldöttenek jelenlétében felbontották s az átvizsgálás után a minősítettnek neveit átadták a küldötteknek az egyház közszé- ben való közlés végett. A bizottság a kellő időben benyújtott 20 pályázat benyújtói közül 19-et kandidált. — Mint értesülünk a

pályázók egyike a már egyszer csuf vereséget szenvedett Biber József esztári letkés, ki újra első helyen fog a kandidátusok sorába vétetni. Nagyon szeretné a kormánypárt e jeles kortesét az ujjárosiak nyakára ültetni.

* **A jogász és tisztviselőkör közgyűlése.** Vasárnap d. e. 10 órakor tartották meg az egylet helyiségében a rendes évi közgyűlést. A lemondott tisztikart ujonnan megválasztották, csak a lemondáshoz szigorúan ragaszkodó Suhajda József pénzügyigazgatósági titkár, az egylet háznagya helyébe választották meg Valtay Gézát. A volt választmányt szíve ujjalag megválasztották.

* **Fagyos huszárok.** Lapunk tegnapi számában ezen a címen közölt ügyben a Szentpétery rendőrfogalmazó erélyesen folytatott vizsgálata során felmerült adatok egészen más színezetet adnak a dolognak, mint az tegnap a feljelentést tevő Kovács János csász. zavaros előadására mutatkozott. Ő első sorban a nevekkel sem volt tisztában így némi zavar állott elő. Mint értesülünk két helyen is eltört karral — súlyos fejsebekről véresen vitték be az este Straul Mihály közhuzsárt a katonai kórházba, hol azóta eszméletlenül haldokolva fekszik. Az eset részletei a következők: Kovács János vargakeri csász. a felügyeletére bízott szőlőkben a tél kezdete folyamán lopdosták a szőlőkarókat, sőt még az ajtó és ablakfákat is elemelték a pajtákról, Kovács már több ízben lesett rájuk s gyakran utánuk is szaladt a nagyobbára huszár fatolvajoknak, de ennek nem volt más eredménye; minthogy két ízben leütötték a kötelesség teljesítő császt.

A folytonos karolópások megállítására végre elhatározta, hogy többed magával rájuk les a tolvajokra s ha lehet elfogja őket. — Tegnapelőtt este fiával és szomszédjával Takács Jánossal lesbe állott. Mig az öreg Kovács vacsorat készíteni a pajtába ment a lesben állók két huszárt vetek észre, kik kenyérszija kötözött karó csomót cipelve a hátukon, elakartak a kapun távozni. A fiatal Kovács rájuk kiáltott, hogy álljanak meg mire az egyik eldobta magától a karókat és futni kezdett. A másik miután lelővéssel fenyegettek, kevértta őket. A dühös emberek a huszárt nyakánál megragadta a keszűvel a kezét elakart menekülni. A csász. fia és Takács két oldalt siettek utána, mikor a zajra előrohant csász. egy súlyos bottal éppen szembe jött a menekülő katonával. Teljes erőből végig vágott a jobb karján még pedig oly erővel, hogy a csász. is rögtön eltört. A huszár szédülten igyekezett menekülni, de a Reichmann-szőlőnél a csász. utólérté és botjának fokos végével úgy vágta föbe, hogy menten felbukott. A véresre vert huszárt — ki menekülés közben sapkáját és nyakraválóját is elveszté — erősen megkötözve elalélva vitték a pajtába. Ugy találták meg ott az érte küldött huszárok, kiket Oláh nevű káplár vezényelt. A kórházba vitt súlyosan sebesült katonára még annyit tudott mondani, hogy többször is loptak már karót, sőt a Reichmann ajtaját is ő loptak el. s a lopásra őket egy káplár készítette. Azóta eszméletlenül élet halál közt fekszik a katonai kórházban.

* **Elhunyt urinó.** Dr. Szántó Sámuel keresk. akad. tanárt lapunk kiváló tollu munkatársát súlyos csapás érte anyósa öz. Deutsch Jakabné halálával. A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki: Fájdalomtelt szívvel tudatjuk felejtethetlen je anyánk, anyósunk, nagyanyánk, nővérem és sógornónk öz. DEUTSCH Jakabné szül. Lederer Rozálanak élete 73-ik, özvegyiségének 21-ik évében folyó évi február hó 1-én hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. A mag. boldogul földi részei szerdán február hó 2-án délelőtti 10 órakor fognak a M. k. lós-utcai 1916 sz. házatól az izr. sírkertben öröknyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételre rokonságot, barátainkat és ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen 1898 február hó 1. Gyermekei: Jakabfi Lipótné szül. Deutsch

Berta, öz. Roóz Gyuláné szül. Deutsch Ida Dr. Szántó Sámuelné szül. Deutsch Ilka, Vejei Sorger József, Jakabfi Lipót, Dr. Szántó Sámuel, Nővére: öz. Steiner Lipótné szül. Lederer Katalin. Unokái: Sorger Irén férjével Jakab Matyással és György gyermekökkel. Sorger Jenő, Sorger Margit, Sorger Ferencz, Jakabfi József, Jakabfi Irén, Jakabfi Ferencz Roóz Irén, Roóz Jenő, Szántó Béla. Szántó Mariska, Szántó Józsika, Szántó Andor. Deutch Henrik és neje, Deutch Adolf, öz. Haas Emanuelné szül. Deutsch Betty, Deutch Albert és neje, öz. Deutch Lipótné: öz. Lederer Simonné sógorok és sógornők.

* **Üdvözet az EMKE elnökéhez.** Az eróelyi magyar közművelődési egyesület Hajdumegye és Debreczen sz. kir. város fiokjának választmánya Beldi Ákos grófot az EMKE új elnökét, megválasztása alkalmából meleghangu levélben üdvözi melyből átvesszük a következőket: Méltóságodban teljes biztositékát találjuk annak, hogy míg egyfelől a társadalmi uton létesült és a tisztá hazafiai áldozatkészesség által fentartott egyletünk tovább is a biztos fejlődés utján fog haladni; — addig is másfelől mindenkor meg fog felelni ama várákőzésnak melyet áldásos működéséhez az egész nemzet kötött. Aláírva gr. Dégenfeld József elnök és dr. Medve Zoltán titkár.

* **Fischer Nándor temetése** ma d. e. 10 órakor ment végbe óriási közönség részvételével. A szük utcát egész ellepte a gyászoló közönség. A szertartást dr. Wollaf és Nándor v. püspök plébános végezte fényes segédlettel. — A nagy pompával végbement temetést Gebauer K. Első magyar Érczkaposó gyár tem. intézete rendezte.

* **Iskola megnyitás.** A Kossuth-utcai főiskola I-ső osztályában, mely himlőjárvány miatt mult hó 24-ike óta be volt zárva, — e hó 3-án azaz csütörtökön reggel a tanítás megkezdetik.

* **Forgalmas hetivásár.** A lezajlott országos vásár utáni mai hetivásár vagy mint mondani szokták: kis szabadság meglepő nagy forgalmunak mutatkozott, mit fényesen bizonyít az a körülmény, hogy csaknem annyi marháat hajtottak föl, mint az elmult kisforgalmu országos vásár alkalmával. Ez nagyon érdekes tünet, és biztató a vidéki gazdaközönségre, kik az országos vásár után következő hetivásárt nagyrészt azért nem látogatják, mert forgalmz állítólag igen kicsiny szokott lenni.

* **Végtárgyalások.** 1898 évi február hó 3-tól február 7-ig az alábbi ir. ügyekben lesznek végtárgyalások u. m. 1898 február 3-án Csütörtökön Reszegi Sándor ellen, magának megsértéséért, Rubinger Károly ellen, m. okirat hamisításért, Fehér Lajos ellen lopás büntette miatt, Lada István ellen. lopás büntette miatt. Ugyanaznap itélethirdetések. 1898 február 4-én Pénteken Debrődi Lajos s társai ellen, súlyos testisértés büntette s még másért.

* **Halálozás.** Vettük és részvétellel közöljük az alábbi gyászjelentést: Mély fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a felejtethetlen kedves jó férj, édes apánk, nagyapánk, testvér, sógor és rokonnak néhai polgár IMRE TAMÁSNAK febr. 1-ső napján éjjeli 4 órakor, hosszas szenvedés után, életének 73-ik. boldog házasságának 12-ik évében történt csendes kimáltat. Felejtethetlen drága halottánk hült tetemei f. hó 3-án d. u. 2 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a Kis-uj-utcai 1738 sz. házunktól a nagytemplomban tartandó gyászima után a Hatvan utca sírkertbe örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételre rokonságot, barátainkat s ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk, Debr. 1898 febr. 1. Bánatos neje: öz. polg. Imre Tamásné szül. Biró Agnes. gyermekei: Imre Juliánna, öz. polg. Kun Pálné és polg. Imre János. — Unokái: Kun Juliánna, József. Pál és Péter. — Testvére Polg. Imre János nejevel Vida Máriaival és gyermekök. Számos közeli és távoli rokonok

nevében is. Aldás és béke lengjen kedves halottuk drága porai felett! A temetést Dankó M. tem. int. rendezte.

* **Próba-bál.** Schaf János táncztani ó e hó 6-án vasárnap a Korona-vendéglő disztermében próba-bált rendez, a melyen növeudékeinek előmenetelét is bemutatja. A záróvizsga sorrendje a következő lesz: 1. Nyitány, játsza a zenekar. 2. Társas solo táncz, lejtik: Faragó Erzsike, Kovács András, Óri Erzsike, Bódogh Sándor, Toth Erzsike, Kovács Ferencz. 3. Körmagyar, eredeti magyar jellegű társas táncz, magyarországi lejtik, a tanulók által. — 4. Oláh solo jelmezbe, lejtik; Zöld Zsuzsika és Juhász Erzsike. 5. Francia négyes, a tanulók által. 9. Huszár toborzó lejtik: Bihar János, 7. Pas de Quatres, a tanulók által. 8. Páros magyar solo, lejtik Kiss Ilonka és Gyön gyösi Sándorka. 9. Magyar Salon, legújabb magyar táncz, a tanulók által. 10. Padedé (gigeri táncz), lejtik: Balogh Testvérek jelmezben. — A Lálra, mely este 7 órakor kezdődik a belépő díj tetszés szerint.

* **Folt, amely tisztit.** Budapestről legelőször hozzánk érkezett el ez a zajos hatást aratott színművészeti ujdonság, amelynek a debreczeni városi színházban holnap, szerdán 1899. évi február hó 2-án adnak először. A Folt, amely tisztit 4 felvonásos drámanak, (írta: Echeagaray José. Spanyol eredetiből fordította: Patthy Károly.) szereposztása a következő: Donna Concepoien — F. Csigaházy Etel, Fernando, fia — Vidor Dezső Matilde — Fai Flóra, Enriquete — Halmi Margit, Don Justo — Szathmáry Árpád, Don Latenzo — Szentes János, Julis — Tanay Frigyes, Dolores szobaleány — Cserényi Adél. Inas — Nagy József. — Urak, nők, nászvendégek. Történi Spanyolországban, napjainkban.

* **Hölgyeknek** esinos és elegáns utcaizái és mennyasszonyi ruhákat, belépőket készit — jutányos áron — a legújabb divat szerint felelősség mellett *Kronovitz Matild* Budapestről Nagy-uj-utca 1707. szám, (Weinberger Lajos ház.) — Angolruhákat különös figyelembe ajánl

* **Helyreigazítás.** E címen közölt tegnapi ujdonságunk maga is téves információ alapul, amennyiben nem áll az, hogy a Duna nyug. pénzügyőr által megczáfolt illetve magáról elhárított dohánycsempészetet a Kövesi-fele vendéglőben történt. Kövesi urnak ugy egyéni, mint üzleti reputációja érdekében készséggel nyilatkoztatjuk ki, aminek valóságáról a magunk részéről is meggyőződést szerztünk hogy tegnapi hírluknek ez a része nem felel meg a valóságnak.

* **Érdekes számok.** A m. kir. központi statisztikai hivatal kimutatása szerint Magyarországon a mult esztendőben összesen 130,281 házasságot kötöttek. Legnagyobb volt a házassági kedv a farsangon. November, amikor szintén sok házasságot szoktak kötni, mult évben második helyre szorult, a mit azzal magyaráznak, hogy mult évben a rossz termés nagyon elvette a házasságtól az emberek kedvét. Jó hónap a május, ellenben legrosszabb hónap általában az április, valamint a nyári mezei munka hónapjai, mikor a nép nem ér rá házasodni. Az utolsó hónapnak, decembernek összehasonlították az adatait és ugy találták, hogy legtöbben házasodtak Hajdumegyében, a városok közül pedig Hódmező-Vasarhelyen. Vegyes házasság volt 821. A keresztény-zsidó házasságok száma 30, ebből 16 esetben a nőlegény volt keresztény, a menyasszony zsidó, 14 esetben pedig zsidó nőlegény lépett keresztény menyasszonnyal házasságra.

A népesség szaporodása 644,038 gyermek. A halottak száma pedig 451,823 lélek. Legtöbben születnek márcziusban, legkevesebben decemberben. Legtöbben halnak meg januárban, legkevesebben júniusban. — Legnagyobb a népesség szaporodása a Tiszán innen, első sorban Beregmegyében, legszomorubb pedig Erdélynek a statisztikája. A halan-

dóság legnagyobb Tiszántul, legkisebb Dunántul, ez az ország legegészségesebb része. De ezenkívül ki kell emelni Hontmegyét, a mely szintén azt mondja, hogy soha halunk meg. Deczember haváról két szomorú adatot: a sárosmegyei Beherón egy gyermek se született, meghalt 12 ember, az aradmegyei Rossia községben pedig volt egy új szülött és 36 halott. Örvendetes ellenben e hónapban az, hogy legnagyobb volt a szaporaság az ország legmagyarabb részében.

* **A zenede hangversenye** Nem sokáig váratott magára a felelettel a zenede, melyet a Szotyori Nagy Károly hangversenyére kelle adnia. Ha a zeneakadémia kitűnő tanerőit lépteti a sorompók elé, itt a tanítványok küldettek ki a sikra, igazolni tanáraik képességét, a miről teljes mérvben és örömmel is győződhetünk meg. Így Biederma-n-n Frida elegáns izléssel, szépen fejlett technikával és kiváló érzéssel játszotta Moszkovszky nehéz As dur keringőjét. A fiatal Schwarz József kitűnő talentum. Eredményesen birkózott meg Rode 4. hegedűversenyének sok nehézséget adó első tételével. Erős versenytorszával, az immár népszerűvé vált Szilágyi Imrével Haydn duójának két első tételét játszotta. Mindkét tanítvány diszerválik mesterének, az ambiciózus Friedmann-n József tanárnak, ki a budapesti philharmonikusok együtetének is lelke volt. — Kemény Klára Lassennek egy szép ariáját a Parais a la fenetre gyönyörű szere-nádót énekelte. Ugy ő mint az ezuttal először fellépő Erbér Margit Zivuskáné urnó vezetését dicsérik. Bószna y Gabriella nagy készütséggel adta elő Gaalnak 2-ik magyar Rhapsodiáját, Raics Erzsike értelmesen s jól alkalmazott patioszal szavalt. A honvéd özevegét. A műsort a Windsori vig-nők ouvertureje nyitotta meg, melyet két zongorán Térei, Bosznay, Rosenberg és Biedermann a ott elő, befejezte pedig Adamek Irma és Herma-n-n Irén pompás duette mely koronája volt az estélynek. A kiseretet részben Terai Emma, részben Jóna Kálmán játszotta értelmesen és dícsrétül.

* **Belépti jegy a várótermekben.** Egy részben hasznos, részben kellemetlen az utas ember zaklatására nagyon sok módot adó rendeletet bocsájított ki az államvasutak igaz-gatósa. Arról van szó, hogy a vasuti allo-mások várótermibe ezntul csak jeggyel mehet be az, a ki nem utazik. Mint a rendelet mondja:

Aki nem utazik, az a várótermekbe és a perronra csak belépti jeggyel léphet, mely az állomási penztárnál vagy a kapusnál váltható.

A személyzet kötelessége a rendelet betartása fölött szigorúan őrködni.

A belépti jegy ára 20 fillér. — a mely összeg a vasuti alkalmazottak javára fordítatik.

A rendeletnek a perronra való része eddig is érvényben volt, de nem nagyon tartották be. Most új benne a várótermek belépő jegye, mely kétségkívül jó részben megakada-lyozza az eddig gyakori várótermi lopásokat. Másfelől, ha betartják a rendeletet (bár nem ez a sorsuk Magyarországon), különösen sok zaklatásban lesz részük a harmadik osztály utasainak. Azok közt, különösen kisebb helyeken, van sok koránérkező, ki ott lezókímókol Hanem jegyet akkor még nem kaphat. Iy módon igazolni sem tudja, hogy ő utazik. Szóval van egy újabb parancs, melyben pénz kell megint és melylyel sok baj lesz.

* **A polgári kör bálja.** Tegnap tett ígéretünkhöz képest itt adjuk a polgári kör bálján részt vett hölgyek névsorát.

Asszonyok: Szentessy Jánosné, Ladányi Mihályné, Molnár Józsefné, Szathmári Istvánné, öz. Egri Mihályné, Kormis Mihályné, Dezsi Jánosné, Szabó Jánosné, Uzó Istvánné, Györfy Ferenczné, Nagy Jánosné, Szigetközi Sandorné, Nagy Jánosné, Diószegi Istvánné, Tóth Istvánné, Szücs Jánosné, Kovács Mihályné, Szekeres Andrasné, Király Ferenczné, Veszpréni Istvánné, Nagy Istvánné, Koppányi Davidné, Óri Mihályné, Szathmári Mihályné, Szigeti Istvánné, Szabó Istvánné, Papp Jánosné,

Bőr Jánosné, Pomor Jánosné, Kroknai Lajosné, Gombos Ferenczné, Deák Istvánné, Tóth Mihályné, Kovács Ferenczné, Tóth Józsefné, Sas J.-né, Soltész Istvánné, Nyilas Gáborné, Nagy Lajosné, Röhlög Andrásné, Horváth Istvánné, Némethi Gáborné, Pósa'aki Andrásné, Gönczy Endréné, Vas Gyuláné, Kiss Balintné, Molnár Józsefné, Nagy Balintné, Szabó Sandorné, Gombos Gergelyné, Debreczeni Lajosné, Medgyaszai Sandorné, Keszev Gáborné, Kovács Mihályné, Jandi Ferenczné, Nagy Józsefné, Pósalaky Istvánné, Nagy Istvánné, Szabó Istvánné, Kovács Józsefné, Ókrös Jánosné, Oláh Imrené, Czeglédy Andrásné, Möricz Andrásné, Szathmári Józsefné, Nagy Lajosné, Rohodi Györgyné, Ferge Istvánné, ifj. Timári Sandorné, Kovács Jánosné, Leskó Ferenczné, Szalai Istvánné, Kövesdi Józsefné, Küllös Imréné, Komlósi Lajosné, Böszörményi Mihályné, öz. Miklósi Istvánné, Szabó Gézané, Kis Miklósné, Horváth Józsefné, Birinyi Gáborné, Czeglédy Józsefné, Ekli Jánosné, Tápay Mihályné, Bihari Istvánné, Jancsó Lajosné öz. Barak Jánosné, Kovács Péterné, Ungvári Józsefné, Jabbágy Jánosné, ifj. Nagy Gáborné, Kormos Mihályné, Molnár Ambrusné, Erdey Jánosné, Rácz Mihályné, Rácz Sámuelné, Kallay Sandorné, Sári Mihályné, Varjai Gyuláné: Tolnay Istvánné, Antal Vinczéné, Horváth Jánosné, Korpásy Dánielné, Nagy Józsefné, Ungváry Mihályné, Nagy Lajosné, Ormós Károlyné és Gáborné; Toth Györgyné, Balla Mihályné, öz. Moldoványi Jánosné.

Leányok: Czeglédy Ilona, Bihari Mariska, Jancsó Mariska, Törő Juliska, Balogh Róza, Bay Hermina, Kormos Emma, Erdey Juliska, Rácz Eszter, Rácz Mariska, Tóth Ilona, Tóth Erzsike, Saári Irma, Saári Róza, Szathmári Erzsike, Egri Erzsike, Bodó Eszti-ke és Juliska, Bozókai Mariska, Csizsár Erzsike, Burai Zsuzsika, Molnár Mariska, Kobel Ilona, Teremi Erzsike, Rácz Erzsike, Juhász Sárika, Miskolczy Eszti-ke, Tolnay Etelka, Jakab Szeréna, Vértési Eszti-ke, Uzó Mariska, Balog Erzsike, Nagy Erzsike, Szigetközi Erzsike, Nagy Juliska, Kovács Juliska és Mariska, Szücs Mariskaka, Korpási Juliska, Szekeres Róza és Erzsike, Nagy Margit és Emma, Király Juliska, Koppányi Juliska, Nagy Mariska, Sas Mariska, Daku Róza, Öry Zsuzsika, Szathmári Irénke, Szigeti Juliska, Kéri Róza, Bőr Róza, Pomor Erzsike, Koroknai Róza, Gombos Eszti-ke, Deák Zsuzsika, Nagy Eszti-ke, Tóth Mariska, Kovács Juliska, Nyilas Juliska, Balog Róza, Tóth Erzsike, Nagy Juliska, Némethi Gizella, Pósalaki Róza, Mariska és Zsuzsika, Gerőzi Rózaeska és Mariska, Molnár Mariska és Eszti-ke, Medgyaszai Erzsike, Boldi Irmácska, Kovács Róza, Gati Agnes, Nagy Mariska és Eszti-ke, Kovács Zsuzsika, Möricz Juliska, Ókrös Eszti-ke, Tóth Mariska, Fuhrmann Etelka, Imre Emma, Polgár Eszti-ke, es Erzsike, Perge Zsuzsika, Moldoványi Etelka, Szathmári Erzsike és Juliska, Polgári Erzsike, Kiss Margit, Sulyok Zsuzsika, Ferge Juliska, Kovács Kata, Kövesdi Eszti-ke, Küllös Zsuzsika, Veres Juliska, Komlósi Róza, Miklósi Eszti-ke, Vértési Eszti-ke, Birinyi Róza és Eszti-ke, Rácz Erzsike.

* **Köszönet nyilváníás.** Mindazoknak, akik felejtethetetlen jó anyánk, Fischer Nándor György temetésén megjelentek szívesek voltak, s ezáltal is mely fájdalomukat enyhítették, fogadják ez uton is részvétükért halas köszönetünkt. Debreczen 1898. február 1-én. A gyászoló család.

Nyilvános számadás.*)

A »Függetlenségi kör« f. e. jan. 22-iki táncmulatságáról:

a.) Bevétel volt 538 frt 60 kr.

b.) Kiadás volt 222 frt 74 kr.

Igy a tiszta jövedelem 315 frt 86 kr.

Ugyanakkor nem mulaszthatjuk el azok neve-
n, kik felülfizetésükkel szívesek voltak bevéte-
lunket s így tiszta jövedelmünket gyara-
pítani. A nemes szívű felülfizetők a követ-
kezők:

* Tegnap számunkból térszűke miatt kizorult Szerk.

N. K. J. L. Nagy Balint, Némethi László és neje, Tóth Béla építész, Dr. Bakonyi Samu, Dr. Benedek János, Dr. Freund Jenő ügyvéd 5—5 frtot; — Öz. Kálmán Józsefné, Bankó Mihály, Haraugi Sannor, Sz. Szabó László, Tóth Mihály, Törő Imre 3—3 forin-
tot; — B. Nagy János, Pongó Lajos, Dr. Ko-
csár Gábor Tóth Gergely, ifj. Györfi Ferencz,
Tassi Miklós, Kertész Mihály, Kertész László,
Óri Mihály, ifj. Kertész János, Salanki Mihály
Kertész Imre, id. Kertész János, Hoffmann és
Kronovics, id. Gombos Ferencz, Szathmári Mi-
hály, N. N. ifj. Bányai István, V. Nagy Gusztáv,
Cvobán József, David Mihály, Nagy Balint
festő: N. Dicsőfi József, Balogh Péter,
Kertész István 2—2 forintot — Erdei Geter
Ókrös Sandor, Kis Balint 1 frt. 50 krt; —
N. N. Kató László, Kecskes István, Zöld Ja-
nos, Nagy Ferencz, Ormós József, Nagy San-
dor, Hadházi Bálint, Kovács László, Nt. Bir-
tha Mór, ifj. Zöld János, Mike János, Demjén
Lajos, ifj. Kertész István. Csórián Ferencz, Zöld
Mihály, Török Balintné, Bányai Péter, id. Ba-
nyai István, Teremi Gábor, Kovács József, Sa-
bó István, Horkai Lajos, Kerékgyártó József,
Pasztor Gyula, Polgári Marton, Böszörményi
Mihály, Zong János, Teres István, ifj. Nagy
Gábor, Kulcsár Gábor, Szabó István, Salanki
Ferencz, N. N. id. Kéki Sandor, Szóke János,
Kállai Gusztáv, Alföldi Gábor. Kis András
1—1 forintot: — Bence Mihály, Kiss István
Sácz Gábor, Ormós Istvánné, ifj. Gombos Fe-
rencz, T. Nagy Jánosné, Balogh István, Mol-
nár Mihály, N. N. N. gy István, Schaf János
50—50 krajczart; — N. N. Darva-i Sandor
honv. huszár őrmester, N. N. 20—20 krajczár
Összesen 154 frt 60 krajczart. Fogadják a
felülfizetők körünk köszönetét.
Debreczen, 1898 jan 29.

Az elnökség.

CSARNOK.

Régi magyar tánczok.

Irta: Tarczay György.

(Folyt és vége.)

Miként a csadást, úgy tanulta el rögen is a paraszt a tánczot az nraaktól melynek, figurait egyszerűsítven, a magáéval ellenétbe palotásnak nevezett el. Ezzel az elnevezéssel már a XV. századtól kezdve találkozunk s korántsem jelenti azt, amit ma alatta értünk. A mai értelemben vett palotás, azt hiszem, nem egyebb, mint külsőségeben atalakított változata a menuettek, melyet a régi magyarok kézzetben gunyosan miáétnak neveztek (Csokonai is így emlékezik meg róla: Kezdődik a miné, dupla főhajással), mtéint a körmsgyar is a traucezia negyes hazafias fölbuzdulással átgürt változata s a Vedegetlet korában a harminczas éveken keletkezett. A mult századbeli palotás népies formája s az akkoriban még mindig kedvelt mazántáncz keverékéből keletbezett a toborzó, melyet a Napoleónháborúk alkalmával a verbunkos huszarak jártak s a mely őseredetiségét aligha nem a Rakoczy korában megösmert hadi vagy tábori tánczok köszönhetni, a melynek emléke akkor még bizonyára élénken élt a nép körében.

A tabori tánczra alkalmazható elnevezéssel már Brandenburi Györgynek egy le-
velében is találkozunk, aki többek között azt írja, hogy II. Lajos király és más urak a tobor-tánczot járták. Ennél régiebb tánczról kétsóget kizáró adatot nem találtam.

A nemzeti fejedelmünk korában divatozó tánczokról a legtöbb adatot báró Rad-ványzky Béla gyűjtötte össze, a ki egy ember-öltőre terjedő faradhatatlan kutatásával a XVI. és XVII. századbeli Magyarország egész magán életét föltárta több kötetre terjedő magvas mnnkában.

E kiváló történettudóunk s a XVII. századbeli Smplicissimus nyomán sorolom föl azokat a tánczokat, a melyekre igazán ráilik a régi magyar tánczok elnevezése s a melyek uidegyikének meg volt a maga, többnyire

fuvó és
s a nagy
s a heg-
jel váro-
A
magyar-
lakoma,
jókedy
volna.
tánczmu-
tak oly
terv meg-
bálokon-
fó: a j
A
tet illet-
rölkük
német r
hogy a
játéktár-
ban ösr-
felől le-
falat eg-
közöttü
kétzer
elváltk
miközbe
tánczos
meg is
A
nótát é-
czos is
a többi
sor.
A
forduló
addig o-
kaptá
nehány
tott tá-
rasztár
vigyáz
gyujtsá
legény
leányt
gyerty
menvé
a lege-
dalmak
nak la-
a fáklj
s a kö-
szonyt
mind,
lakada-
zonyitj
asszony
tánczél
és XVI
csak a
is kezo
is bizo
algha
ságo kb
mazuru
S
tánczre
azonba
a mely
E bize
a közé
Európa
ezek m
ral néz
lehetet
E
végső
nosan
vázal
ember
haláltá
vány l
egyik
lepedő
körülle
jó Sim
arra v
Felvid
letaka
balott

fuvó és pengető hangszereken előadott zenéje a magyar zene, melyet a lantosok szerettek s a hegedősök, majd a cigányok vittek széjjel városból városba, kastélyból udvarházba.

A mai értelemben vett bálokat a régi magyarok nem ismerték, de alig volt ünnepély lakoma, egyéb összejövetel, hol a felpezsdülő jókedv nyomában tánczra nem kerekedtek volna. Nem programmszerűen rendezték: e táncmulatságokat, mint ma s talán azért voltak oly vigak, holott ma a valósággal hadi terv módjára nagy körültekintéssel rendezett bálokon rendszeren éppen az hiányzik, a mi a fő: a jókedv.

A mi a régi magyar tánczok természetét illeti; erre vonatkozólag Simplicissimus, e rólunk és magáról fölülte rokonszenvesen író német megjegyzése igen találó: azt mondja, hogy a magyar táncz többnyire ballet vagyis játéktáncz. Ilyen volt az Apor Metamorfózisában ösmerített egores táncz; a melynél egyfelől leányok, másfelől legények állottak sorfalat egymással szemben, oly módon, hogy közöttük egy tánczó pár végig lejtethet, kétszer körül járván e sorokat. A tánczoló elváltik egymástól s egredül jártak tovább, miközben a leány egyre távolodni igyekezett tánczostól, ki csak kezénél fogva ragadhata meg ismét.

A »Macska fogd meg az legeret« kezdetű nótát énekelték ezalatt a többiek, míg a tánczos ismét a leányhoz nem jutott, — mire a többi párok tánczára került egymás után a sor.

A süveges táncznál a legény két-három fordulót járván el, tánczosnót választott s addig csalogatta, kerülgette, míg az el nem kapta a magasán lobogtatott süveget, mire néhány párosan elletett fordulót után ő választott tánczost, kit szintén tőle telhetőleg kifárasztani igyekezett. A szövénkes táncznál vigyázni kellett arra, hogy a tánczoló fel ne gyujtsanak valamit ezt különben rendszeren két legény kezdte, ki körül lejtven a termet; két leányt szemelt ki, elébe térdelt, átnyújtotta a gyertyákat, mire ezek folytatták s kézzel-kézre menven a lobogó szövétnek, felváltva tánczolt a legény és leány. E tánczot különösen lakadalmakon járták (a porosz királyi ház tagjainak lakodalmán ma is a szertartáshoz tartozik a fáklitáncz) miként a mznyszony tánczát s a koszorúüzést is; az előbbinél a menyasszonyt sorra tánczoltatták a férfi vendégek mind, még a papok is, mint azt Bethlen Gábor lakodalmán Kassán az egyik püspök esete bizonyítja, ki nem karolhatván át a fejedelem asszonyt, zsebkendője csücskénei fogva vezette tánczlepekben az egész termen körül. XVI és XVII századbeli tánczaink közül soknak csak a neve maradt fenn, hogy idegen tánczok is kezdtek divatba jönni, azt a lengyel változó is bizonyítja, melyet nagyon kedveltek, mely aligha volt egyéb a lengyelkénél s tánczmulatságokban még ma is elmaradhatatlan nagy mazurnát.

Simplicissimus még több régi magyar tánczról megemlékezik, némelyik leírása nála azonban zavaros. Ő írja le a hálotti tánczot, a melyre Czinka Panna is szerzett muzsikát. E bizarr tánczjáték minden valószínűség szerint a középkorból eredt, midőn a fekete halál Európaszerte megtizedelte az embereket, mit ezek megszokván, valami kétségbeesett humorral néztek szemébe, figurázták ki, ahol csak lehetett.

E hangulat nyer kifejezést a középkor végső szakában a képzőművészet terén általánosan elterjedt haláltánczokban, melyek csont vázzal tánczó s különböző koru és rendű embereket ábrázoltak a festészetben Holbein haláltánczai a leghiresebbek. Középkori maradvány lehetett a haláltáncz, melynél a társaság egyik tagja banyat feküdt a földön s miután lepedővel letakarták, a többiek lassu lépéseket körüllejtették. Borzalmas mulatság ez, írja a jó Simplicissimus s nagy veszedelemmel járhat arra vonatkozólag, óvó példaul felhozza, hogy Felvidéken egyszer, amint a táncz végeztével letakarták a földön végig nyulót, ez csakugyan halott volt.

Szerkesztői üzenetek.

Komjáthy János urnak Helyben. Kérdésére minden tartózkodás nélkül kijelenthetjük, hogy Vidor név alatt verselő munkatársunk nem azonos azzal a Vidorral, aki ez idő szerint az ön szintársulatának egyik lényeges tagja s aki szerencsés lehet a szingizgató személyét jobban s roszbán egyaránt helyettesíteni.

Ellának. Kedves levelére majd személyesen fog válaszolni Gácsur, akit szíves megemlékezése rendkívül meghatott.

Vidéki politikus. Megnyugtathatjuk. Tudomásunk szerint Mark Endre egyelőre nem reflektál a főispáni állásra.

Retek. A tanügy iránt élénk érdeklődéssel viseltetünk, de ezen terjedős cikkének, valamint az uborka savanyításról szóló fejtegetéseinek közlésére nem érezzük magunkat elég bátraknak.

Nyílt-tér.

Szotyori Nagy Károly

ZENE-AKADEMIÁJA

DEBRECZEN, Teleky-utca.

Tájékoztató

a második félévre.

Szotyori Nagy Károly igazgató f. é. február 1 én új tanfolyamokat nyit a második félévre zeneakadémiájában, az elemi oktatástól a legmagasabb művészi kiképzésig, fiú és leány gyermekek s felnőttek számára.

Tanszakok:

zongora, gordon, orgona,
ének, (magán-, mű- és karének) czimbalom,
hegedű, zene elmélet,
viola, zeneszerzés és
gordonka, kamarazene.

Tanárok az orsz. magy. kir. zeneakadémiát végzett művészek.

Oktatás az orsz. magy. kir. zeneakadémia tanterve alapján történik.

Felügyeletet az igazgatónő végzi.

Növendékek korlátozott számban vételnek fel az egyes osztályokba.

Tanórák a többi iskolák óráihoz vannak alkalmazva.

Miután Szotyori Nagy Károly igazgató akadémiaja szervezve van, már február 1-től az igazgató is fogja tanítani a zongora-osztályokat is, úgy gyakorlatilag, mint a zongorajáték methodikáját. A növendékek házi gyakorlati előadásai szintén februárban kezdődnek. A kilencedik akadémiai hangverseny-ciklus-ötödike februárban lesz. Az akadémiai hangversenyek a növendékek számára ingyenesek.

Beiratások a második félévre megkezdődtek.

Beiratási díj, tandíj, magánórák és egyebekről bővebben szívesen szolgál Szotyori Nagy Károly igazgató délután 3—6 óráig.

Teleky-utca.

A főpiacz közepén
irodának vagy üzlethe-
lyiségnek is alkalmas
szép udvari lakás
kiadó.

Tudakozódhatni a kiadó-
hivatalban.

Eugen herezeg szobor sorsjegyek

Utolsó

előtti hét.

Főnyeremény

75.000 korona érték

Sorsjegyeket 50 kr-ával ajánl:

Közgazdasági bank Debreczen.

Alföldi takarékpénztár Debreczen.

Szent-Királyi Tivadar

közlönlegességi áruda Debreczen.

Sömör-betegséget:

száraz, vizenyős, piktelyes sömört (Flechten) az e bajjal együtt járó, csaknem kiállhatatlan »börviszketeg« jótállás mellett még a legsúlyosabb esetekben is, alaposan gyógyít a »Dr Hebra sömörirtó«-ja. Külső használatra való, nem ártalmas. — Ára hat forint o. é. előre beküldéssel (lehet levelbélyegeken is) vagy utánvétellel, mire a szállítást vám- és bérmentesen teljesítjük. Czim: St. Marien-Droguerie, Danzig. (Deutschland.)

Mária-czelli
Gyomor-cseppek

nagyszertren hatnak gyomor bajknál, nélkülözhetetlen és ártalanosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: éhvégytelenség, gyomorgyengeség, búzós lohelet, felújtság, savanyu, felhőfőgés, hasmenés, gyomorgégés, teletesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és bányás, gyomorgörgés, szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejtájásnál, a monnyiban ez a gyomortól származott, gyomortulterheletésnél étellekkel és italokkal, gillszták, májhajok és hámoroidáknál.

Említett bajoknál a **Mária-czelli Gyomor-cseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi forrástár: **Török József** gyógyszerésztára Budapest, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: »Valódiságát bizonyítom«.

A **Mária-czelli** gyomor-cseppek valódiak kaphatók.

Kapható Debreczenben: Göll Nándor, Tóth Béla, Mihalovits István, Dr. Róthschnek V. Emil, Tamássy és Balázs gyógyszerészeknél. Diószesen: Vaday Ignác. Ér-Mihályfalván: Mátray István. Madházon: Farkas Ödön. Kabán: Horváth Kálmán gyógyszerészeknél.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégyomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték czégyomással

1000 drb. 2 frttől feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Részvények, szelvények, elsőbbségi kötvények, értékpapírok, évi jelentések, zárszámadások, rovatos ivenk, tabellák.

Gyászjelentések.

Hangverseny műsorok. Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Különlegességek kitünő magyarsággal helyesen kiállított **ÉTLAPOKBAN.**

Pinczéroszamlák bor és sör czimkéik.

Napilapok, hetilapok, szaklapok, képes folyóiratok előállítása

diszes, pontos és jutányos kivitelben. Ezek szétküldése (expediálva.)

Bármily terjedelmű regények, elbeszélések, költemények, tudományos és szakmunkák előállítása.

Névjegyek 50 krtól kezdve.

A „Debreczen” kiadóhivatala.